

***STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY OBROWO
NA LATA 2014 – 2020***

Obrowo 2014

SPIS TREŚCI

Wstęp	4
I. Podstawy prawne opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	6
1.1. Wartości i zasady	6
1.2. Krajowe regulacje ustawowe kształtujące politykę socjalną	7
1.3. Podstawy prawne w zakresie planowania polityki społecznej w Unii Europejskiej	14
1.4. Założenia Strategii	15
II. Diagnoza sytuacji społecznej w Gminie Obrowo	16
2.1. Charakterystyka gminy	16
2.2. Rynek pracy	19
2.3. Sytuacja mieszkaniowa.....	20
2.4. Gospodarka.....	21
2.5. Edukacja, kultura i sport.....	22
2.6. Ochrona zdrowia	25
III. Zasoby umożliwiające realizację strategii	26
3.1. Kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	27
3.2. Struktura Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Obrowie	27
3.3. Świadczenia realizowane przez GOPS Obrowo	27
3.3.1. Pomoc Społeczna	28
3.3.2. Świadczenia rodzinne	33
3.3.3. Fundusz alimentacyjny	35
3.3.4. Dodatki mieszkaniowe	36
3.4. Świadczenia realizowane od 2013 roku	37
IV. Charakterystyka głównych problemów w Gminie	38
4.1. Ubóstwo	38

4.2. Bezrobocie	38
4.3. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	39
4.4. Niepełnosprawność	40
4.5. Alkoholizm, narkomania i przemoc	40
4.6. Problemy ludzi starszych	41
4.7. Partnerzy i realizowane projekty	42
V. Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.	44
5.1. Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków	44
5.2. Zapobieganie bezdomności.....	44
5.3. Budowanie systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.....	45
5.4. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie.....	46
5.4.1. Profilaktyka rozwiązywania problemów alkoholowych.....	46
5.4.2. Pomoc rodzinom dotkniętym przemocą.....	46
5.5. Wspieranie osób niepełnosprawnych.....	47
VI. Analiza SWOT.....	49
VII. Wdrażanie oraz źródła finansowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	51
7.1. Monitoring i ewaluacja.....	51
7.2. Podmioty uczestniczące w realizacji Strategii.....	51
7.3. Źródła finansowania Strategii.....	52
VIII. Zakończenie.....	53

Wstęp

Realizacja zadań gminy spoczywających na pomocy społecznej, a także konieczność wypracowania niekonwencjonalnych form pomocy, wymaga profesjonalnego i systemowego diagnozowania problemów społecznych lokalnej ludności.

Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie Gminy Obrowo została sporządzona w oparciu o dane, którymi dysponuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrowie, uzyskane z bieżącej jego działalności oraz instytucji i organizacji z nim współpracujących.

W oparciu o diagnozę został opracowany program pomocy społecznej na lata 2014 - 2020, który jest rozwinięciem działań oraz założeń programowych realizowanych w sferze pomocy społecznej w Gminie Obrowo przez wcześniejsze lata jego działalności. Konsekwentna i systematyczna praca pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Obrowie umożliwiła przejście od modelu pomocy, którego zasadniczą funkcją było udzielanie wsparcia materialnego, do modelu nastawionego na wzmocnienie postaw aktywnych oraz wspieranie osób i rodzin zgłaszających się z prośbą o pomoc w rozwiązywaniu problemów. Było to możliwe dzięki rozwojowi różnego rodzaju usług: poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, terapii i wyspecjalizowanej pracy socjalnej. Działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Obrowie mają na celu nie tylko łagodzenie skutków trudnej sytuacji bytowej beneficjentów pomocy społecznej, lecz także usuwanie przyczyn tkwiących często w sferze psychicznej i społecznej. Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Obrowo na lata 2014 – 2020 ukierunkowana jest na umożliwienie harmonijnego rozwoju oraz wyrównywanie szans społecznych mieszkańców poprzez doskonalenie form pracy socjalnej, współpracę z instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w mieście oraz instytucjami działającym w szerszym obszarze polityki społecznej jak: oświata, służba zdrowia, sądownictwo.

Zawarte w niej cele:

- wynikają z rzeczywistych potrzeb mieszkańców,
- uwzględniają potencjał ekonomiczny gminy,
- ich realizacja umożliwi kształtowanie poczucia bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców.

Na wszystkich etapach opracowania „Strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Obrowo na lata 2014 – 2020” korzystaliśmy z merytorycznej pomocy pracowników instytucji

działających w systemie pomocy społecznej a jej ostateczna wersja była poddana konsultacją społeczną.

I. Podstawy prawne opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

1.1. Wartości i zasady

W nauce o polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym natomiast pojęciem, „kwestia społeczna” określa się te problemy, które:

- 1) odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa,
- 2) są następstwem niedostosowania sposobu, w jakim funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych,
- 3) nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególne wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu oznacza on przeciwieństwo pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia.

Jan Danecki w publikacji „Kwestie społeczne – istota, źródła, zarys diagnozy” przyjmuje, iż „źródła kwestii społecznych tkwią wewnątrz społeczeństwa w mechanizmach życia zbiorowego (...) mogą być jak każdy problem społeczny - ograniczane i rozwiązywane we wszystkich skalach współżycia od rodziny poprzez środowiska lokalne i zawodowe po skale ogólnopaństwową (...) również międzynarodową”.

Mechanizmów powstawania problemów społecznych - kwestii społecznych, upatrywać należy w frakcjonowaniu społeczeństwa, są nimi przede wszystkim:

- 1) dezorganizacja społeczeństwa,
- 2) gwałtowna zmiana społeczna,
- 3) opóźnienie kulturowe,
- 4) przemiany w gospodarce wyprzedzające przemiany w sposobie myślenia i działania,
- 5) złe funkcjonowanie instytucji politycznych czy administracyjnych,
- 6) nierówności społeczne, niesprawiedliwość społeczna,
- 7) nieprzystosowanie do pełnienia określonych ról społecznych.

Socjologowie utrzymują, że w obszarze polityki społecznej występuje konflikt interesów. Konflikt pomiędzy ideą a działaniem. Idee wyprzedzają działania i rzeczywistość.

W polityce społecznej Unii Europejskiej podstawę wszelkich działań stanowią cele odnoszące się do obszarów takich jak m.in.:

- 1) polepszenie warunków życia, pracy i kształcenia,
- 2) prawo do zatrudnienia i prawo do wykształcenia,
- 3) stworzenie systemu zabezpieczenia społecznego,
- 4) prawo do ochrony socjalnej,
- 5) ochrona osób niepełnosprawnych.

Ogólnie akceptowanymi wartościami współczesnej polityki społecznej, które znajdują odzwierciedlenie w strategii, są:

- 1) bezpieczeństwo socjalne (przede wszystkim w przypadku choroby, bezrobocia, inwalidztwa, itp.),
- 2) zasoby ludzkie, a więc inwestycje w człowieka - tworzenie równych szans rozwoju dla ludzi,
- 3) pokój społeczny, traktowany jako wartość podstawowa dla utrzymania harmonijnej współpracy i współżycia między ludźmi (redystrybucja dochodu),
- 4) narodowego na rzecz grup upośledzonych jak i dialogu społecznego),
- 5) życie rodzinne, uznanie rodziny za podstawową instytucję społeczną (...),
- 6) polityka społeczna jest polityką pro - rodzinną.

Powyższymi zasadami i wartościami kierowali się autorzy przygotowując niniejszy dokument.

1.2. Krajowe regulacje ustawowe kształtujące politykę socjalną

Konieczność opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej. Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę szeregu istotnych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to między innymi:

Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2013r., poz. 182 ze zm.).

Ustawa o pomocy społecznej, która określa:

- zadania w zakresie pomocy społecznej,

- rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania,
- organizacje pomocy społecznej,
- zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Według ustawy pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2 ust. 1).

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi: Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi (art. 2 ust. 2).

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3 ust. 1).

Ustawa wymienia również przypadki, w jakich udziela się pomocy społecznej. Według ustawy o pomocy społecznej udziela się ją osobom i rodzinom, w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,

- kłeski żywiolowej lub ekologicznej.

Ustawa reguluje dwa rodzaje świadczeń: pieniężne i niepieniężne. Do pieniężnych świadczeń zaliczono:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc dla rodzin zastępczych,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- Świadczeniami niepieniężnymi w ramach pomocy społecznej udzielanej przez Ośrodki są:
 - praca socjalna,
 - bilet kredytowany,
 - składki na ubezpieczenie zdrowotne,
 - składki na ubezpieczenia społeczne,
 - pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
 - sprawienie pogrzebu,
 - poradnictwo specjalistyczne,
 - interwencja kryzysowa,
 - schronienie,
 - posiłek,
 - niezbędne ubranie,
 - usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
 - specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
 - mieszkanie chronione,

- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- opieka i wychowanie w rodzinie zastępczej i w placówce opiekuńczo-wychowawczej,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie - w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych,
- szkolenia, poradnictwo rodzinne i terapia rodzinna prowadzone przez ośrodki adopcyjno-opiekuńcze.

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych ((t.j. Dz. U. z 2013r. poz.1456).

Ustawa o świadczeniach rodzinnych określa warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń (art. 1 ust. 1).

Świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku rodzinnego (z tytułu: urodzenia się dziecka, opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wypoczynkowego, samotnego wychowywania dziecka, wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, rozpoczęcia roku szkolnego, podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania), jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia się dziecka oraz świadczenia opiekuńcze (zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne oraz specjalny zasiłek opiekuńczy).

Ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U z 2012r. poz.1228 ze zm.).

Ustawa reguluje zagadnienia dotyczące pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz określa zasady postępowania wobec dłużników alimentacyjnych. Zastąpiła ona ustawę z dnia 22 kwietnia 2005r. „o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej”. Do świadczeń z funduszu alimentacyjnego ma prawo osoba uprawniona do alimentów od rodzica, na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego, lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Bezskuteczność egzekucji oznacza egzekucję, w wyniku której w okresie ostatnich dwóch miesięcy, nie wyegzekwowano pełnej należności z tytułu zaległych i bieżących zobowiązań alimentacyjnych..

Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz.U.z 2011 r. Nr 43, poz.225 ze zm.).

Ustawa stwarza szanse na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Wychodzi również naprzeciw postulatom organizacji pozarządowych, które oczekują od państwa większego zaangażowania w aktywizację i edukację środowisk dotkniętych długotrwałym bezrobociem. Projekt ustawy kładzie nacisk na edukację i aktywizację środowisk marginalizowanych zawodowo i społecznie, a także na wspieranie zatrudnienia dla tych grup. Regulacja ma zastosowanie przede wszystkim do osób, które nie posiadają własnych dochodów, a w szczególności bezdomnych w procesie wychodzenia z bezdomności, uzależnionych od alkoholu w procesie leczenia, uzależnionych od narkotyków w procesie leczenia, chorych psychicznie, długotrwale bezrobotnych, byłych więźniów oraz uchodźców. Tym osobom ustawa oferuje zatrudnienie socjalne, rozumiane jako uczestnictwo w tzw. „inkubatorach społecznych „ – Centrach Integracji Społecznej – lub jako wspierane zatrudnienie socjalne u przedsiębiorców, w Klubach Integracji Społecznej bądź w ramach własnej działalności gospodarczej w formie spółdzielni. Drugą formą pomocy przewidzianą w ustawie jest wsparcie zatrudnienia osób, które uległy wykluczeniu społecznemu. Wsparcie może polegać na skierowaniu danej osoby przez Powiatowy Urząd Pracy do pracy u przedsiębiorcy. W tej sytuacji pracodawca zobowiązuje się do zatrudnienia danej osoby przez okres do 18 miesięcy, zaś Powiatowy Urząd Pracy do refundowania ze środków Funduszu Pracy przedsiębiorcy części wynagrodzenia przez pierwsze dwanaście miesięcy.

Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U.z 2011r. Nr 231,poz. 1375).

Według ustawy ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

W świetle ustawy ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na:

- promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym,

- zapewnianiu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
- kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o pożytku publicznym i wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536, z ze zm.).

Uchwalona w dniu 24 kwietnia 2003 r. ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie jest ważnym aktem prawnym, wprowadzającym kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce. Obszary, które reguluje ustawa, to:

- prowadzenie działalności pożytku publicznego (działalność odpłatna i nieodpłatna pożytku publicznego),
- uzyskiwanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz konsekwencje z tym związane (warunki uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego),
- nadzór nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego,
- wolontariat.

Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, (t.j. Dz.U. 2012, poz. 1356 ze zm.).

Rozwiązywanie problemów alkoholowych zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowana na poziomie samorządów gmin, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych. Ustawa wskazuje, że prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin. W szczególności zadania te obejmują:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,

- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej,
- ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo- wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 131 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2005 nr 180 poz. 1493 ze zm.).

Kwestię zwalczania przemocy reguluje *Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*. Określa ona zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i ją stosujących. Ponadto sporządzone na podstawie ustawy Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz.U. z 2011 roku, Nr 209, poz.1245) reguluje czynności prowadzenia procedury oraz dostarcza wzorów formularzy. Powyższe uregulowania prawne zobowiązują gminy do wprowadzania rozwiązań mających na celu przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie, co wymaga współdziałania wielu podmiotów.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.).

Ustawa reguluje zasady orzekania o niepełnosprawności do celów poza rentowych, zasady korzystania z rehabilitacji oraz uprawnienia osób niepełnosprawnych. W treści zawiera również zagadnienia dot. obowiązków i uprawnień pracodawców zatrudniających osoby

niepełnosprawne, zadania i organizacje służb działających na rzecz osób niepełnosprawnych oraz zasady działania PFRON.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 135 ze zm.).

Ustawa reguluje zadania administracji publicznej we wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Określa zasady wspierania i pracy z rodziną, omawia organizację pomocy i wychowania dziecka, pieczę zastępczą, pomoc dla osób usamodzielnionych.

Ustawa o z dnia 21 czerwca 2001r. dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. Z 2013 r Nr 966 ze zm.).

Ustawa reguluje, komu przysługuje dodatek mieszkaniowy, określając tytuł prawny, kryterium dochodowe i normatywną powierzchnię lokalu mieszkalnego w przeliczeniu na liczbę członków gospodarstwa domowego, jako niezbędne przesłanki uprawniające do otrzymania dodatku mieszkaniowego.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje m.in. najemcom oraz podnajemcom lokali mieszkalnych, osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego, osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom samodzielnych lokali mieszkalnych,

Świadczenie przysługuje osobom, jeżeli ich dochód nie przekracza 175% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 125% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym.

1.3. Podstawy prawne w zakresie planowania polityki społecznej w Unii Europejskiej

W zakresie polityki strukturalnej i Europejskiego Funduszu Społecznego istnieją regulacje podejmowane przez Radę, Parlament i Komisję Europejską, dotyczące Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej oraz polityki społecznej i wsparcia społecznego. Są to m.in.:

1. Rozporządzenie rady z dnia 21 czerwca 1999r. wprowadzające ogólne przepisy dotyczące Funduszy Strukturalnych (1260/99 WE),
2. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 czerwca 1999r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (1783/99WE),

3. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 czerwca 1999r. w sprawie Europejskiego funduszu Społecznego (1784/99WE),
4. Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1999r. dotyczące koordynacji pomocy w ramach strategii przedakcesyjnej dla krajów ubiegających się o członkostwo w Unii Europejskiej oraz zmieniające Rozporządzenie 3906/89EWG (1266/99WE),
5. Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1999r. ustanawiające Instrument Przedakcesyjnej Polityki Strukturalnej (1267/99WE).

1.4. Założenia Strategii

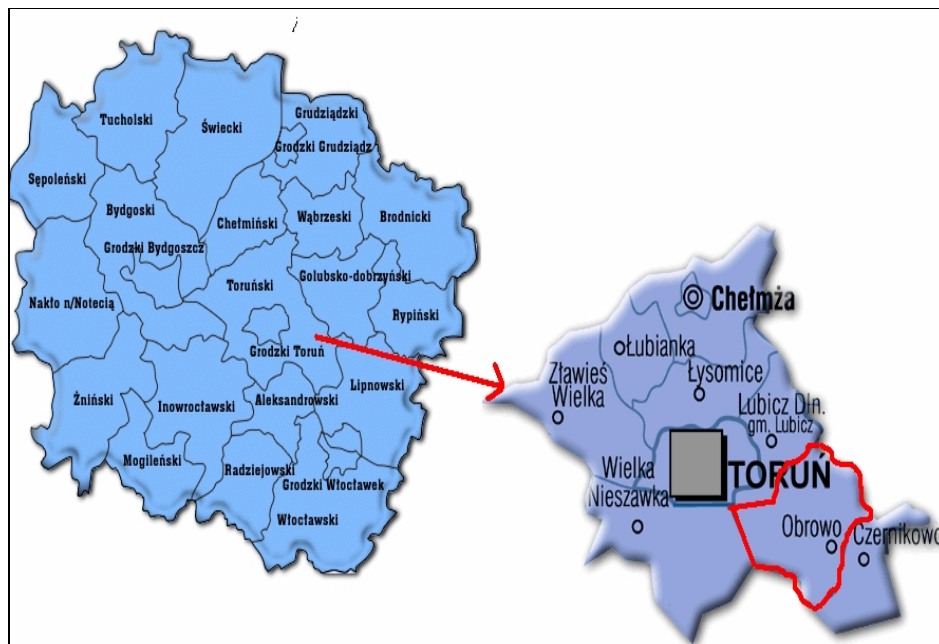
Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma na celu podejmowanie działań zmierzających do poprawy warunków życia, zaspakajania potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin. Strategia to inaczej interwencja społeczna podejmowana w celu poprawy zjawisk i zachowań występujących w danej społeczności, które są oceniane negatywnie.

Realizacja Strategii umożliwi racjonalne wykorzystanie potencjału wszystkich partnerów w celu rozwiązywania problemów społecznych. Strategia będzie podlegała ewaluacji oraz będzie systematycznie monitorowana. Strategia i wynikające z niej programy są otwarte i elastyczne, podlegać będą okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom. Działania te wynikały będą ze zmieniającej się sytuacji społeczno – ekonomicznej, pogłębiania diagnozy potrzeb oraz zmieniających się wymogów prawnych. Wszelkie zmiany do strategii wprowadzane będą w formie aneksu.

II. Diagnoza sytuacji społecznej w Gminie Obrowo.

2.1. Charakterystyka gminy

Obszar gminy Obrowo znajduje się w środkowo- wschodniej części województwa kujawsko- pomorskiego w powiecie toruńskim ziemskim. Ogólna powierzchnia obszaru gminy wynosi 16 197 ha, z czego 55% zajmują tereny rolne, a 35% lasy.

Rysunek 1 Położenie gminy w województwie kujawsko – pomorskim

Podstawową funkcją gospodarczą gminy jest zatem produkcja rolna. W części dolinnej przeważają gleby piaskowe różnych typów genetycznych, a lokalnie występują także czarnoziemy i mady. W strukturze gruntów ornych przeważają grunty średnich klas bonitacyjnych, tj. IV klasy (łącznie 36,2% powierzchni gruntów ornych) oraz III klasy (łącznie 24,3%), rolnicza przydatność gleb na obszarze gminy jest przestrzennie zróżnicowana.

W części dolinnej występuje większość użytków zielonych. Lasy na terenie gminy Obrowo zajmują powierzchnie 5 623 ha, co stanowi 34,7% powierzchni gminy. Największe kompleksy leśne znajdują się w południowej i zachodniej części gminy w rejonie wsi: Osiek, Dzikowo, Silno, Smogorzewiec, Stajenczynki i Obory.

Gmina dzieli się na 21 sołectw (Kuźniki, Brzozówka, Dobrzejewice, Dzikowo, Głogowo, Kawęczyn, Kazimierzewo, Łążyn II, Łążynek, Obory, Obrowo, Osiek n/Wisłą, Silno, Sądziejczno, Skrzypkowo, Smogorzewiec, Stajenczynki, Szembekowo, Zawały, Zębowo i Zębówiec) obejmujących 22 wsie.

Rysunek 2 Mapa gminy Obrowo

Ośrodkiem centralnym gminy jest wieś Obrowo, oddalona ok. 15 km w kierunku południowo-wschodnim od Torunia.

Gminę zamieszkują mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Liczba mieszkańców w latach od 2009 do 2012 roku kształtuje się następująco:

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy Obrowo

Lata	2009	2010	2011	2012
Liczba mieszkańców	11 671	12 644	13 197	13 412

Tabela 2. Liczba mieszkańców gminy Obrowo z podziałem na kobiety i mężczyzn

Lata	2009	2010	2011	2012
Liczba kobiet	5 907	6 380	6 683	6 792
Liczba mężczyzn	5 764	6 264	6 514	6 620

Na terenie Gminy Obrowo od 2009 roku obserwuje się wzrost liczby mieszkańców. Wynika to z rozwoju budownictwa mieszkaniowego, co jest wynikiem atrakcyjności terenu. W latach tych nie zaobserwowano jednak wzrostu liczby urodzonych dzieci.

Tabela 3 Liczba urodzeń i zgonów

Lata	2009	2010	2011	2012
Liczba urodzeń	178	182	181	182
Liczba zgonów	92	91	79	87

Liczba urodzeń i zgonów na przełomie lat 2009-2012 nie uległa znacznej zmianie. W 2009 roku liczba urodzeń wyniosła 178 osób, w 2010 oraz 2012 po 182 osoby, zaś w 2011 roku 181 osób. Liczba zgonów w omawianych latach kształtowała się między 87 a 92 osobami.

Z dokumentacji i wiedzy będącej w posiadaniu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Obrowie na terenie Gminy Obrowo zamieszkuje 517 osób z orzeczoną stopniem niepełnosprawności w tym 72 dzieci w wieku szkolnym. Poza tym, na terenie gminy Obrowo zamieszkuje 72 dzieci z orzeczoną stopniem niepełnosprawności, które pobierają naukę w szkołach podstawowych (w tym 2 na wózku inwalidzkim), 23 niepełnosprawnych uczących się w gimnazjach na terenie gminy. Natomiast 9 niepełnosprawnych uczniów dojeżdża codziennie do szkół specjalnych w Toruniu oraz 19 uczniów niepełnosprawnych dowożonych jest codziennie przez rodziców do szkół specjalnych w Toruniu.

W ramach rehabilitacji społecznej 22 osoby niepełnosprawne z terenu gminy dowożone są do Środowiskowego Domu Samopomocy w Osieku Nad Wisłą.

2.2. Rynek pracy

Sytuacja na lokalnym rynku pracy charakteryzuje się wyraźnym brakiem równowagi między popytem a podażą. Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku ilość osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Toruniu wynosiła 820 osób, w tym 475 kobiet.

Obserwuje się przewagę ilości zarejestrowanych bezrobotnych kobiet, nad ilością zarejestrowanych mężczyzn. Zapewne wynika to z faktu, iż kobiety częściej niż mężczyźni spędzają długie lata w domu nad opieką nad dziećmi, a rynek pracy Gminy jest niekorzystny dla kobiet.

Pod względem gospodarczym obszar gminy Obrowo jest wyraźnie dwuzielny, w części północnej gmina jest użytkowana rolniczo, część południowa, dolinna i znacznie zalesiona jest użytkowana przez gospodarkę leśną i rekreację.

Gospodarka rolna jest miejscem pracy większości mieszkańców pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych, a formą własności gruntów jest własność prywatna. Wykształcenie właścicieli gospodarstw jest niskie, co wpływa na małą przedsiębiorczość i zwiększa bezrobocie na wsi.

Tabela 4 Liczba osób bezrobotnych gminie Obrowo

Lata	2009	2010	2011	2012
Osoby bezrobotne ogółem	643	758	789	820
Osoby bezrobotne długotrwale	243	296	424	430
Osoby bezrobotne z prawem do zasiłku	205	222	99	116

Tabela 5 Liczba osób bezrobotnych z podziałem na kobiety i mężczyzn

Lata	2009	2010	2011	2012
Osoby bezrobotne ogółem	585	758	789	820
Ilość bezrobotnych kobiet	320	431	451	475
Ilość bezrobotnych mężczyzn	265	327	338	345

W celu poprawy sytuacji na rynku pracy oraz chroniąc osoby bezrobotne, Powiatowy Urząd Pracy w 2013 roku prowadził wsparcie w postaci:

- przyznawania osobom bezrobotnym środków na podjęcie działalności gospodarczej dla osób zwolnionych z zakładu pracy z przyczyn nie dotyczących pracownika,
- prowadzenie szkoleń dla osób zwalnianych z pracy w 2013r. z przyczyn nie dotyczących pracownika,
- refundowanie kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy wyłącznie dla osób zwolnionych z pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników w 2013r.,
- staże oraz prace interwencyjne,
- zasiłki dla bezrobotnych,
- dodatek aktywizacyjny dla osób, które podjęły prace w czasie pobierania zasiłku,
- zatrudnienia wspieranego

2.3. Sytuacja mieszkaniowa

Na dzień 31 grudnia 2012 w gminie Obrowo było 6 mieszkań stanowiących własność gminy. Mieszkania gminne są zaopatrzone w wodę z wodociągów, są zazwyczaj małymi lokalami ogrzewanymi z wewnętrznego źródła. W mieszkalnictwie dominuje własność prywatna. Osoby nie posiadające lokalu mieszkalnego na własność lub osoby nie zamieszkujące wspólnie

z rodziną zmuszone są do wynajmowania lokali od właścicieli prywatnych. Planuje się również wykonanie sieci gazowej w miejscowości Brzozówka.

Tabela 6 Liczba lokali mieszkalnych stanowiących własność Gminy

Lata	2009	2010	2011	2012
Liczba mieszkań w zasobie gminy	6	6	6	6

2.4. Gospodarka

Wśród podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie Gminy Obrowo występują przedsiębiorstwa i spółki. Działalności gospodarcze prowadzone są w największej ilości w czterech kategoriach:

- transport drogowy towarów,
- roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych,
- konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli,
- sprzedaż detaliczna prowadzona w niewyspecjalizowanych sklepach z przewagą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych.

Największymi pracodawcami w gminie są: „BACHA” (zakład produkujący jogurty), **Zakład Piekarsko-Ciastkarski** w Głogowie, Z-d Tworzyw Sztucznych Obrowo, Firma Handlowo Usługowa EKOTOM, Sklep ROMA, CPN ORLEN Obrowo, POLO Bresse-Pol Brzozówka.

W gminie dominują jednak „mali” przedsiębiorcy zajmujący się głównie sprzedażą detaliczną w sklepach, robotami budowlanymi czy konserwacją i naprawą pojazdów samochodowych. Największa ilość podmiotów gospodarczych, które prowadzą działalność gospodarczą mieszczą się w miejscowościach: Głogowo, Brzozówka, Osiek Nad Wisłą oraz Obrowo.

Tabela 7 Liczba podmiotów rozpoczynających prowadzenie działalności gospodarczych

Lata	2009	2010	2011	2012
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	91	84	119	80

Z analizy ilości podmiotów gospodarczych z ostatnich czterech lat wynika, iż z otwartych w tych latach działalności gospodarczych zlikwidowano około 40%. Oznacza to, że aż około 60% rozpoczętych działalności gospodarczych utrzymało się na rynku.

2.5. Edukacja, kultura i sport

Potrzeby w dziedzinie edukacji na poziomie podstawowym realizuje w gminie 5 szkół podstawowych (w Brzozówce, Dobrzejewicach, Łążynie II, Obrowie i Osieku n/ W z klasą integracyjną). Funkcjonują również dwa gimnazja publiczne (w Obrowie i Dobrzejewicach). Szkolnictwo ponadgimnazjalne realizuje Liceum Ogólnokształcące w Dobrzejewicach.

Głównym ośrodkiem kształcenia zawodowego, licealnego i wyższego dla młodzieży z terenu gminy są placówki szkolne w Toruniu.

Opiekę nad dzieckiem w wieku przedszkolnym zapewniają placówki publiczne oraz niepubliczne. Do publicznych należą:

- przedszkole w Brzozówce
- przedszkole w Osieku Nad Wisłą
- punkt przedszkolny w Łążynie,

zaś do niepublicznych:

- przedszkole w Kawęczynie,
- przedszkole w Skrzypkowie,
- przedszkole w Obrowie,
- przedszkole w Głogowie,
- punkt przedszkolny w Szembekowie,
- punkt przedszkolny w Silnie.

Na terenie gminy Obrowo od 26 października 2000 roku Sąd Okręgowy w Toruniu Wydział I Cywilny wpisał do rejestru KRS Wiejskie Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Edukacja Dla Demokracji” w Zębowie. Stowarzyszenie realizuje swoje cele głównie poprzez prowadzenie działalności edukacyjnej profilaktycznej i wychowawczej na rzecz dzieci i młodzieży wiejskiej, w tym szczególnie poprzez prowadzenie szkoły publicznej wg projektu „Mała Szkoła” dla dzieci klas I – III oraz wychowanie przedszkolnego dla dzieci w wieku 3 – 6 lat.

Jedną z ciekawszych inicjatyw, sprzyjających przeciwdziałaniu marginalizacji i wykluczeniu społecznemu dzieci wiejskich, czy nawet szerzej, ludności małych wsi jest program „Mała szkoła”. Sąd Rejonowy w Toruniu 21 października 2010 roku zarejestrował i wpisał do rejestru KRS Obrowskie Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Edukacji, Kultury i Sportu „Nasza Szkoła”, które zostało założone z inicjatywy nauczycieli szkoły w Obrowie przy udziale rodziców i przedstawicieli Urzędu Gminy. W połowie stycznia 2011 roku zakończono wszelkie formalności rejestracyjne i rozpoczęto prace nad projektami dla organizacji pozarządowych. Stowarzyszenie działa na terenie gminy Obrowo, a jego celem jest pozyskiwanie funduszy unijnych na rozwój edukacji, kultury i sportu w gminie.

Na terenie gminy bardzo aktywnie działa „Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Skrzypkowo”, które promuje i kontynuuje wartości kulturowe. Mieszkańcy wsi z różnych grup wiekowych występują w amatorskim Zespole Teatralnym im. Julii Procherowej. Aktorzy rozwijają swoje umiejętności i zdolności muzyczne, literackie i manualne. Stowarzyszenie organizuje też szkolenia dla dorosłych, celem podnoszenia i zmiany ich kwalifikacji. Stowarzyszenie zajmuje się również realizacją zadań w zakresie alternatywnych form edukacji przedszkolnej na terenie gminy Obrowo i gminy Kikół. Adresatami inicjatywy są dzieci w wieku od 3 do 5 lat, które nie mają możliwości korzystania z żadnych form wychowania przedszkolnego i fachowej opieki pedagogicznej. Nadrzędnym celem tej inicjatywy jest wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci z terenów wiejskich poprzez utworzenie interesującej, atrakcyjnej i dostosowanej do potrzeb dzieci wiejskich oferty w zakresie wychowania, edukacji i opieki oraz umożliwienie dzieciom dostępu do nowoczesnych materiałów dydaktycznych przydatnych w przedszkolu i w domu, a także uwrażliwienie rodziców i całej społeczności lokalnej na potrzebę wczesnej edukacji. Stowarzyszenie prowadzi 4 „Małe Przedszkola” na terenie gminy Obrowo i gminy Kikół.

Promocją kultury i folkloru wiejskiego zajmuje się również „Osieckie Stowarzyszenie Kultury Ludowej”. W 1986 r. twórcy skupieni przy Osieckiej Izbie Regionalnej postanowili powołać Osieckie Stowarzyszenie Kultury Ludowej. Skupia ono Izbę Regionalną, Muzeum Pojazdów i Maszyn Rolniczych, Kapelę Ludową i wielu artystów z terenu Gminy Obrowo i spoza niej, których prace możemy oglądać w tzw. skansenie. Liczne prace ww. twórców znajdują się w Muzeum Etnograficznym w Toruniu, Włocławku, Łodzi oraz w wielu mieszkaniach kolekcjonerów sztuki ludowej w kraju.

Od 1986r. istnieje również Zespół Ludowy „Kawęczynianki” przy Kole Gospodyń Wiejskich w Kawęczynie. Noszony przez „Kawęczynianki” strój ludowy, charakterystyczny dla Ziemi Dobrzyńskiej podkreśla ich związek z naszym terenem. Członkowie zespołu reprezentują folklor ziemi dobrzyńskiej. Teksty pieśni i przyśpiewek ludowych tworzone są przez same „Kawęczynianki”, dla których często inspiracją są wydarzenia dnia codziennego.

Integracja społeczna dzieci i młodzieży niepełnosprawnej realizowana jest przez Stowarzyszenie Pomoc Osobom Niepełnosprawnym „Podaj Rękę”. Celem Stowarzyszenia jest niesienie pomocy osobom niepełnosprawnym posiadającym upośledzenia umysłowe jak i fizyczne, wrodzone i nabyte. Pomoc ma się opierać na:

- organizowaniu pomocy w przystosowaniu do życia w społeczeństwie, oraz integracji z nim poprzez organizacje imprez w charakterze rekreacyjno-sportowym, artystycznym, kulturowym, rozrywkowym, rehabilitacyjnym
- pośredniczenie w kontaktach z placówkami służby zdrowia,
- pośredniczenie w kontaktach z władzami rządowymi i samorządowymi,
- organizowanie wycieczek dla osób niepełnosprawnych o charakterze krajoznawczym i poznawczym.

Na terenie Gminy funkcjonuje również Stowarzyszenie ekologiczne „Źródło” Celem działania stowarzyszenia jest:

- ochrona terenów zielonych, wód stojących, cieków wodnych, zlewni tych wód i właściwe ich zagospodarowanie.
- działanie na rzecz czystości i ochrony środowiska.
- wspieranie i kreowanie lokalnych inicjatyw społecznych i samorządowych opartych na działaniach proekologicznych.

- organizowanie imprez sportowych, artystycznych i innych.
- prowadzenie działalności informacyjnej.

Działalnością kulturalną zajmują się cztery Publiczne biblioteki w Dobrzejewicach, Obrowie, Łążynie II i w Osieku nad Wisłą.

Sportem i aktywizacją sportową w gminie Obrowo zajmuje się koordynator sportu. Środki na kulturę fizyczną pochodzą z budżetu gminy przyznanych na kulturę fizyczną i sport, oraz środków finansowych z Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Sport dorosłych skupia się wokół ogniw LZS, a gminny koordynator sportu i Rada Gminna LZS w Obrowie organizuje szereg imprez. Natomiast uczniów szkół objęto systemem współzawodnictwa Szkolnego Związku Sportowego. Zawody gminne odbywają się zgodnie z kalendarzem imprez.

Na terenie gminy Obrowo działają następujące kluby sportowe:

- Uczniowski Klub Sportowy „Jordan” w Obrowie od 1999 roku,
- Uczniowski Klub Sportowy „Florian” Dobrzejewice od 2003 roku,
- Uczniowski Klub sportowy „Park” od 2008 roku,
- Uczniowski Klub Sportowy „Start Brzozówka” od 2010 roku,
- Uczniowski Klub Sportowy „A&W Team Obrowo” od 2010 roku,
- Uczniowski Klub Sportowy „Feniks Obrowo” od 2012 roku,
- Klub Sportowy „Orzeł” w Głogowie od 2012 roku.

Na terenie gminy istnieją cztery sale gimnastyczne przy szkołach w Dobrzejewicach, Obrowie, Brzozówce i Osieku nad Wisłą, stadion sportowy w Głogowie oraz Orlik w Dobrzejewicach.

2.6. Ochrona zdrowia

Opiekę nad zdrowiem mieszkańców gminy na poziomie podstawowym zapewnia Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Dobrzejewicach oraz Wiejskie Ośrodki Zdrowia w Obrowie, Osieku n/Wisła i Zębowie. Usługi lekarskie specjalistyczne, ambulatoryjne i leczenie stacjonarne zapewniają mieszkańcom gminy przychodnie specjalistyczne i szpitale w Toruniu. Mieszkańcy mają zapewniony dostęp do poradni ogólnej, pediatrycznej, stomatologicznej i poradni „K” dla kobiet.

III. Zasoby umożliwiające realizację strategii

Za realizację zadań z zakresu polityki społecznej na terenie Gminy Obrowo odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej powołany Uchwałą Nr X/48/90 z dnia 30 kwietnia 1990 r. i działający zgodnie ze statutem GOPS przyjętym Uchwałą Nr XIV/79/2012 z dnia 28 marca 2012r..

Do zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Obrowie należy m.in.:

- bezpośrednio i pośrednio udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych),
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym,
- aktywizacja środowiska lokalnego.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrowie prowadzi szeroko pojętą pracę socjalną rozumianą jako działalność zawodową skierowaną na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie, a także działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

Jednostka w tym zakresie współpracuje z instytucjami m.in. takimi jak: Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Szkoły, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności, Caritas, Gminna Komisja do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Polski Komitet Pomocy Społecznej, Polski Czerwony Krzyż, Policja, Ośrodki Pomocy Społecznej, Ośrodki Pomocy Rodzinie, Prokuratura Rejonowa, Sądy, Zespoły Kuratorskie.

Ośrodek realizuje również ustawę o świadczeniach rodzinnych – w zakresie przyznawania świadczeń rodzinnych i opiekuńczych, ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów – w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz postępowania wobec dłużników alimentacyjnych, ustawę o dodatkach mieszkaniowych – w zakresie przyznawania prawa do dodatków mieszkaniowych.

Ponadto Ośrodek realizuje również ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasad postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i ją stosujących oraz Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

3.1. Kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Obrowie zatrudnionych jest ogółem 15 pracowników realizujących zadania wynikające z zakresu działania Ośrodka, w tym: 6 pracowników socjalnych, inspektor do spraw świadczeń rodzinnych, podinspektor do spraw świadczeń rodzinnych, inspektor do spraw funduszu alimentacyjnego, główna księgowa i referent ds. obsługi sekretariatu, kadr i dodatków mieszkaniowych, 3 opiekunki domowe osób starszych i niepełnosprawnych.

3.2. Struktura Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Obrowie

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrowie jest jednostką organizacyjną Gminy Obrowo. W strukturze GOPS znajduje się Komórka Świadczeń Rodzinnych. Nadzór merytoryczny sprawuje Wójt Gminy Obrowo oraz Wydział Polityki Społecznej Kujawsko – Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy.

W maju 2011r. Zarządzeniem Wójta Gminy Obrowo został powołany Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochronie ofiar przemocy w rodzinie. Zespół pracuje wg przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz programu gminnego.

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele następujących instytucji: GOPS w Obrowie, Szkół, Opieki Zdrowotnej, Policji, Prokuratury, Zespołów Kuratorskich, Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej oraz terapeuta Gminnej Komisji do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

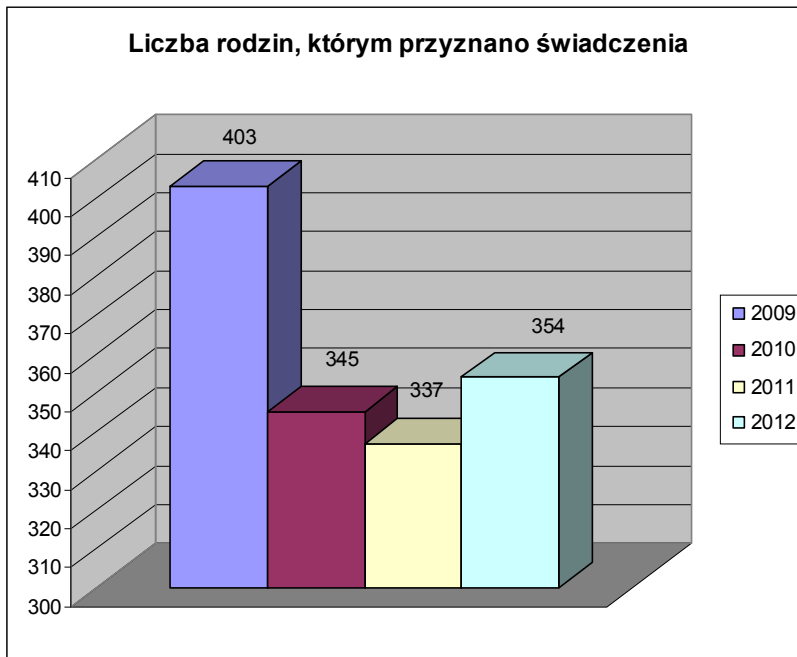
3.3. Świadczenia realizowane w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej

Trudna sytuacja na rynku pracy i wysokie koszty utrzymania powodują, że coraz więcej mieszkańców znajduje się w trudnej sytuacji finansowej. Codzienne problemy obejmują swoim zasięgiem liczną grupę ludzi, w tym coraz młodsze pokolenia. Duży odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym emigruje za granicę, gdzie zakładają rodziny i osadzają się na stałe. Spora część wykonuje na co dzień pracę zarobkową lub zajmuje się pracą w gospodarstwie rolnym. Ostatnia kategoria to społeczność nie wykonująca pracy zawodowej, nie posiadająca własnych bądź rodzinnych gospodarstw rolnych. Trudna sytuacja zmusza tę społeczność do szukania wsparcia w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej

3.3.1. Pomoc Społeczna

Z pomocy GOPS Obrowo Ośrodka korzysta rocznie ok. 350 rodzin.

Wykres 1. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia

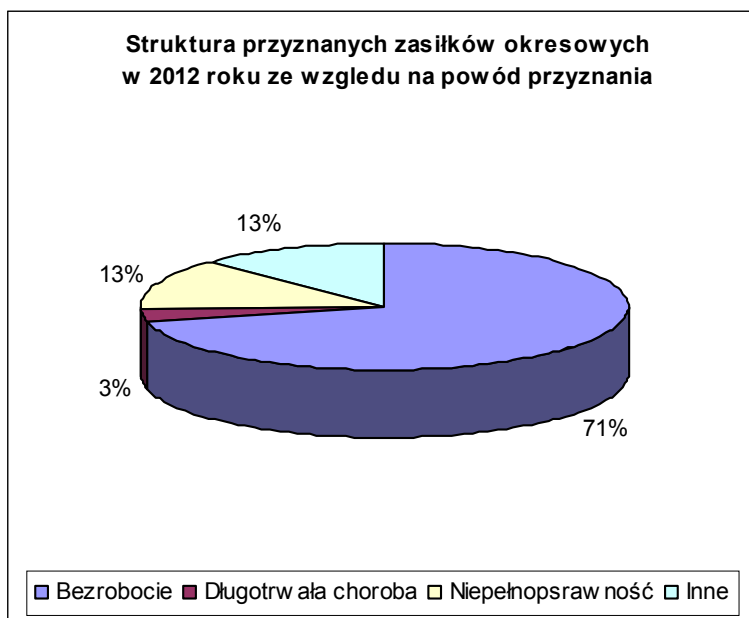
Od 2010 roku ilość rodzin korzystających z pomocy utrzymuje się w liczbie ok. 350 rodzin, które korzystają ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. Do pieniężnych świadczeń z pomocy społecznej zaliczamy: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy oraz pomoc państwa w zakresie dożywiania.

Tabela 8. Kwota przyznanych zasiłków z pomocy społecznej (w tys. złotych)

Świadczenie	Zasiłek stały	Zasiłek okresowy	Zasiłek celowy	Dożywianie
2009	176	64	129	113
2010	188	75	105	100
2011	191	124	120	100
2012	176	232	107	103

W ostatnich latach zauważa się radykalny wzrost wypłaty zasiłków okresowych.

Wykres 2. Struktura przyznanych zasiłków okresowych w 2012 roku

Analizując dane, okazuje się iż główną przyczyną przyznawania zasiłków okresowych było bezrobocie, w 2012 roku wypłacono z tego tytułu zasiłki w kwocie 164 748 złotych. Najmniejszą procent wśród przyczyn wypłaty stanowiła długotrwała choroba, w tej kategorii przyznano świadczenia w kwocie 6 733 złotych. Porównywalne wartości stanowi kwota przyznanych zasiłków z powodu niepełnosprawności – 30 567 złotych – oraz z powodu tzw. innych przyczyn niż wymienionych powyżej np. wielodzietność czy alkoholizm – 29 897 złotych.

Zasiłki okresowe przyznawane były w przypadku osoby samotnie gospodarującej – 50 % różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, w przypadku rodziny – 50 % różnicy między kryterium dochodowym rodziny, a dochodem rodziny. Kwota zasiłku okresowego nie mogła być niższa niż 20,00 zł. miesięcznie.

Zasiłek stały:

Ważną funkcję dla pełnoletnich osób, które nie są zdolne do pracy z powodu wieku lub są całkowicie niezdolne do pracy pełni zasiłek stały. Niezdolny do pracy z powodu wieku jest ten, kto ukończył 60 lat (kobieta) lub 65 lat (mężczyzna) i nie przyznano mu ani emerytury, ani

renty. W przypadku tych osób zasiłek stały jest wspólnie z zasiłkiem pielęgnacyjnym jedynym źródłem utrzymania.. W 2009 oraz 2012 roku suma wypłaconych zasiłków stałych wyniosła po 176 000 rocznie, w 2010 - 188 000 złotych, zaś w 2011 - 191 000 złotych. GOPS Obrowo rocznie wypłaca zasiłki stałe w kwocie ok. 200 tys. złotych .

Zasiłek celowy:

Zasiłki celowe (w tym specjalne zasiłki celowe) przyznawane były w szczególności na zakup: żywności, odzieży i obuwia, opału, podręczników i przyborów szkolnych, leków, środków czystości oraz opłatę za gaz i energię elektryczną oraz z powodu zdarzenia losowego. W ostatnich czterech latach kwoty wypłaty zasiłków celowych wahały się od 105 000 złotych do 129 000 złotych.

„Pomoc państwa w zakresie dożywiania”:

Rządowy Program Wieloletni „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” realizowany jest zgodnie z corocznymi porozumieniami zawieranymi z Wojewodą Kujawsko-Pomorskim.. Środki wydatkowano na następujące formy pomocy:

- zakup posiłków dla dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach,
- zakup posiłków dla dorosłych (w formie zasiłków celowych – posiłków),
- doposażenie punktów wydawania posiłków.

Od 2010 roku obserwuje się wzrost liczby dzieci korzystających z dożywiania.

Tabela 9. Liczba osób korzystających z „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

Rodzaj świadczenia	Liczba osób			
	2009	2010	2011	2012
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	355	290	326	352

W ramach „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2012 roku wydatkowano kwotę 182 896,46 złotych, w tym:

w ramach środków własnych:

- pomoc w formie zakupu posiłków (dożywianie dzieci w szkole) 23 096,46 złotych,
- pomoc w formie zasiłku celowego 7 800,00 złotych,
- doposażenie punktów wydawania posiłków 6 000,00 złotych,

w ramach środków rządowych:

- pomoc w formie zakupu posiłków (dożywianie dzieci w szkole) 89 950,00 złotych,
- pomoc w formie zasiłku celowego 46 850,00 złotych,
- doposażenie punktów wydawania posiłków 9 200,00 złotych.

Tabela 10. Liczba rodzin oraz osób według kryteriów ubiegania się o pomoc w latach 2009-2012

Powód trudnej sytuacji życiowej	2009	2010	2011	2012
Ubóstwo	273	244	229	262
Bezrobocie	230	203	198	216
Niepelnosprawność	154	118	108	112
Długotrwała lub ciężka choroba	124	104	99	103
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	86	81	90	114
Alkoholizm	15	16	17	22
Narkomania	0	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	90	85	80	90
Bezdomność	6	5	5	4
Opuszczenie zakładu karnego	2	2	2	4
Przemoc w rodzinie	3	4	4	4
Zdarzenia losowe	3	2	3	4
Kłęski Żywiolowe i ekologiczne	0	0	0	0

Wśród przyczyn trudnej sytuacji materialnej mieszkańców Gminy Obrowo dominuje ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezdomność,

długotrwała choroba. Najwięcej rodzin corocznie korzysta z pomocy społecznej z powodu ubóstwa. Są to rodziny, których dochody kształtują się poniżej kryterium dochodowego, przez co nie są w stanie zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych.

Ubóstwo wielokrotnie wynika z bezrobocia, czy wielodzietności rodziny, gdy trudno jest zapewnić wszystkim jej członkom minimum egzystencji. Tak niski poziom życia prowadzi do rozwoju patologii w społeczeństwie, objawiających się w różnorodny sposób. To może być alkoholizm, czy też wzrost przestępczości, ale warto również zwrócić uwagę na fakt, że gdy poziom ubóstwa się podwyższa, w społeczeństwie pojawiają się poważne problemy międzyludzkie. Ubóstwo to nie tylko brak pieniędzy, ale również wykluczenie społeczne. Ubóstwo pozostawia na każdym piętno fizyczne i psychiczne.

Duża ilość rodzin korzysta również z pomocy z powodu bezrobocia. Problem bezrobocia został opisany we wcześniejszym dziale, należy nadmienić jedynie że większa ilość rodzin korzysta z tej przesłanki w okresie zimowym. Okres letni jest szansą dla mieszkańców na wykonywanie prac dorywczych na budowach czy gospodarstwach rolnych.

Warto zwrócić uwagę również na kryterium bezdomności. Choć niewiele osób korzysta rocznie z zasiłków z tego powodu, jest to w Gminie Obrowo bardziej złożony problem. Powodem tego jest wzrost zapotrzebowania na mieszkania socjalne. Od wielu lat jedynie 6 mieszkań pozostaje w zasobie Gminy. Mieszkania socjalne mogłyby rozwiązać problem osób opuszczających zakłady karne, czy zdarzeń losowych.

Wsparcie w postaci usług opiekuńczych udzielana jest osobom, które z powodu wieku, choroby potrzebują pomocy innych osób. Usługi takie mogą być przyznane zarówno osobom samotnym, jaki i osobom, które mają rodzinę, w przypadku, gdy rodzina nie jest w stanie opieki takiej zapewnić. Usługi obejmują przede wszystkim pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, pielęgnację zaleconą przez lekarza.

Liczba osób, które korzystają z usług opiekuńczych od 2009 roku maleje. Powodami jest umieralność wśród podopiecznych oraz umieszczanie ich w placówkach całodobowej opieki.

Tabela 11. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych

Rodzaj świadczenia	Liczba osób			
	2009	2010	2011	2012
Usługi opiekuńcze	13	13	9	8

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi są prowadzone od 2013 roku.

Oprócz pomocy finansowej Ośrodek Pomocy prowadzi szeroko pojętą pracę socjalną rozumianą jako działalność zawodową skierowaną na pomoc osobom i rodzinom we wzmacnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie.

3.3.2. Świadczenia rodzinne

Ze świadczeń rodzinnych korzysta ponad 600 rodzin miesięcznie, otrzymując tym samym ok. 2 000 000 złotych rocznie. Od 2013 roku do katalogu świadczeń opiekuńczych dołączył specjalny zasiłek opiekuńczy. Jednocześnie z jego wprowadzeniem zaostrożono kryteria dochodowe uprawniające do pobierania świadczenia pielęgnacyjnego.

Tabela 12. Struktura realizacji ustawy o świadczeniach rodzinnych

Rodzaj świadczenia	Kwota wydatkowana			
	2009	2010	2011	2012
Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych	2 034 555	2 191 644	2 127 798	1 958 054
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	172 000	179 000	163 000	187 000
Świadczenia opiekuńcze	717 315	854 629	900 975	916 821
<u>w tym:</u>	-	-	-	-
Zasiłek pielęgnacyjny	224 961	529 074	549 576	522 036
Świadczenie pielęgnacyjne	492 354	325 555	351 399	394 785

W 2012 roku na zasiłki rodzinne wraz z dodatkami wydatkowano kwotę 1 958 054 złotych, w tym na same dodatki do zasiłku rodzinnego 766 611 złotych. Największa pula pieniędzy była przeznaczona na dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego oraz z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej. Najrzadziej świadczeniobiorcy korzystają z dodatku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki

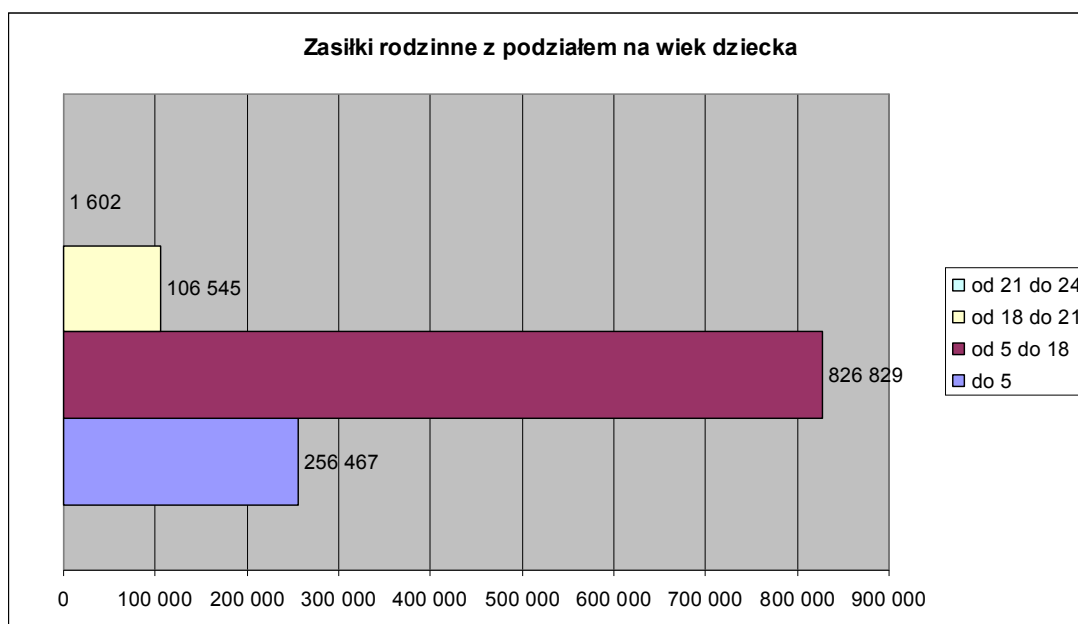
w szkole poza miejscem z tytułu na pokrycie wydatków związanych z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła. Wynika to z faktu, iż większość młodzieży korzysta ze szkół znajdujących się w Toruniu. Sporadycznie dzieci wybierają szkoły ponadgimnazjalne znajdujące się w dużej odległości od domu, i wymagają tym samym korzystania z internatów, burs itp..

Tabela 13. Struktura wypłat zasiłków rodzinnych oraz dodatków w 2012 roku

Rodzaj dodatku	Kwota wydatkowana
Zasiłki rodzinne z dodatkami	1 958 054
w tym:	-
Zasiłki rodzinne	1 191 443
Dodatki	766 611
w tym:	-
Urodzenie dziecka	66 000
Opieka nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	201 281
Samotnego wychowywania dziecka	73 030
Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	66 140
Rozpoczęcie roku szkolnego	83 700
Pokrycie wydatków związanych z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	5 850
Pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	87 650
Wychowywanie dziecka w rodzinie wielodzietnej	182 960

Największą grupą, na którą świadczeniobiorcy pobierają zasiłki rodzinne są osoby w wieku od 5 do 18 roku życia. W 2012 roku GOPS wydatkował na ten cel 826 829 złotych. Najmniejszą grupą odbiorców są osoby w wieku od 21 do 24 roku życia.

Wykres 3. Kwoty wypłaconych zasiłków rodzinnych w 2012 roku z podziałem na wiek dziecka, którego uprawnienie do zasiłku rodzinnego dotyczy (z złotych)

3.3.3. Fundusz alimentacyjny

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 złotych miesięcznie.

Przyznanie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Świadczenia te przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 złotych. Jest to najwyższe kryterium dochodowe wśród świadczeń wypłacanych przez GOPS Obrowo. Jest to tym bardziej korzystne, iż daje to możliwość otrzymywania „zastępczych” alimentów na dziecko, w sytuacjach gdy egzekucja komornicza jest bezskuteczna.

Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów weszła w życie 1 października 2008 roku. W 2011 roku i w 2012 roku obserwuje się wzrost wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego, w porównaniu do 2009 i 2010 roku. Świadomość społeczna w tej dziedzinie oraz procedury postępowania są dziś odpowiednio rozpowszechnione, przez co dostęp do tych świadczeń jest łatwiejszy.

Tabela 14 Kwoty wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego

Rodzaj świadczenia	Kwota wydatkowana			
Rok	2009	2010	2011	2012
Fundusz alimentacyjny	257 816	285 321	363 552	364 549

3.3.4. Dodatki mieszkaniowe

Z pomocy w formie dodatku mieszkaniowego korzysta jedynie około 12 świadczeniobiorców rocznie. Tak niska liczba jest następstwem kryteriów zawartych w ustawie o dodatkach mieszkaniowych. Kryterium, które należy spełnić jest normatywna powierzchnia użytkowa lokalu mieszkalnego lub budynku mieszkalnego, w przeliczeniu na liczbę członków gospodarstwa domowego, która nie może przekraczać: zawartych w ustawie wielkości określonych w metrach. W Gminie Obrowo dominuje prywatna własność lokali, zatem obiekty zamieszkałe są z reguły duże. Spora część budynków jest dziedziczona pokoleniowo, są to często całe gospodarstwa rolne. Zatem wielu petentów eliminuje metraż zajmowanego lokum.

Osoby nie posiadające własnego domu szukają innych rozwiązań mających na celu zapewnienia sobie i rodzinie dachu nad głową, m.in. po przez wynajem lokali. Właśnie wynajem jest głównym tytułem prawnym do zajmowania lokalu, na podstawie którego są przyznawane dodatki mieszkaniowe w Gminie Obrowo. Niestety lokali do wynajmu na terenie gminy jest niewiele. Często też mieszkańcy zajmują też bez tytułu prawnego do lokalu, co eliminuje możliwość ubiegania się o dodatek mieszkaniowy.

Tabela 15 Kwoty wypłaconych dodatków mieszkaniowych

Rodzaj świadczenia	Kwota wydatkowana			
	2009	2010	2011	2012
Dodatki mieszkaniowe	14 490	16 112	14 863	16 917

3.4. Świadczenia realizowane od 2013 roku

Od czerwca 2013 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrowie realizuje ustawę z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej po przez zatrudnianie asystentów rodziny. Ustawa określa m.in. zasady i formy: wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W tym celu GOPS zatrudnił trzech asystentów rodziny na umowę-zlecenie, którzy realizują swoje zadania pracując z rodzinami z problemami, wytypowanymi przez pracowników socjalnych.. W bieżącym roku zaplanowany budżet na realizację zadania wynosi 21 603,00 złotych.

Od października 2013 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrowie organizuje również specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. Nr 189 poz. 1598 ze zm.) określa rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych oraz warunki i tryb ustalania odpłatności za usługi lub zwolnień z tych opłat. W bieżącym roku 5 specjalistów realizuje specjalistyczne usługi opiekuńcze dla 6 dzieci z zaburzeniami psychicznymi. Na ten cel w 2013 roku przeznaczono kwotę 22 870,00 złotych, zaś na 2014 zaplanowano 53 800,00 złotych.

Od 1 stycznia 2014 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrowie realizuje wypłatę dodatku energetycznego określonego w ustawie z dnia 10 kwietnia 1997r. - Prawo energetyczne. Zgodnie z ustawą świadczenie przysługuje odbiorcy wrażliwemu energii elektrycznej - to osoba, której przyznano dodatek mieszkaniowy w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy o dodatkach mieszkaniowych, która jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkuje w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

IV. Charakterystyka głównych problemów w Gminie.

Ustawa o pomocy społecznej wskazuje, iż o prawo do świadczeń mogą ubiegać się osoby i rodziny, między innymi z następujących przyczyn: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność, alkoholizm, narkomania, potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność, bezdomność, opuszczeniu zakładu karnego, z powodu klęski żywiołowej lub ekologicznej, sieroctwo, przemoc w rodzinie-sprawcy przemocy, ofiary handlu ludźmi.

4.1. Ubóstwo

Ustawa o pomocy społecznej definiuje ubóstwo na podstawie mieszczenia się dochodu rodziny lub osoby w tzw. minimum socjalnym. Ośrodek Pomocy Społecznej jest zobowiązany do pomocy osobom i rodzinom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie minimum socjalnego. Podstawowym czynnikiem ubóstwa jest bezrobocie. Poziom ubóstwa szczególnie widoczny jest w rodzinach wielodzietnych, rodzinach samotnie wychowujących dzieci oraz w rodzinach utrzymujących się ze źródeł niezarobkowych (innych niż renta i emerytura). Jednym z najczęstszych powodów przyznawania pomocy przez GOPS w Obrowie jest ubóstwo. W 2012 roku 262 rodziny objęto pomocą właśnie z powodu ubóstwa.

4.2. Bezrobocie

W następstwie przemian ekonomicznych zasadniczym problemem osób i rodzin korzystających z pomocy jest bezrobocie. Bezrobocie jest problemem, który oprócz wymiaru ekonomicznego ma duże znaczenie społeczne i psychologiczne. Brak możliwości znalezienia zatrudnienia powoduje powstawanie negatywnych skutków, którymi dla osoby bezrobotnej są między innymi dezaktualizacja zdobytej wiedzy i doświadczeń zawodowych, spadek poczucia własnej wartości i funkcjonowanie powyżej własnych możliwości. W miarę przedłużania się okresu pozostawania bez pracy problemy te nasilają się i w konsekwencji prowadzą do ubóstwa, frustracji, izolacji, wycofywania się z życia społecznego. Bezrobocie jest przyczyną rozszerzania się zjawisk patologii społecznych, co ma również wpływ na poziom i jakość życia

rodzinnego. Jest negatywnym zjawiskiem społecznym i poszerza krąg osób korzystających z pomocy społecznej.

Osoby bezrobotne, na tle liczby mieszkańców gminy Obrowo stanowiły w 2012 roku 12,07 %.

Skutki bezrobocia są najbardziej widoczne na gruncie rodziny, której standard życia, w przypadku wystąpienia tego problemu, znacznie się obniża. Innym następstwem jest izolacja społeczna jednostki dotkniętej bezrobociem. Traci ona chęć do utrzymywania kontaktu ze społeczeństwem. Następstwem takich zdarzeń często jest depresja. Narażeni na nią, są bardziej mężczyźni, niż kobiety, z powodu funkcjonowania stereotypu, że mężczyzna jest głową rodziny i przypisana jest mu zaradność w rozwiązywaniu problemów ekonomicznych rodziny.

Walka z bezrobociem jest trudnym i długotrwałym przedsięwzięciem, które wymaga współdziałania wielu instytucji i organizacji. Walka ta polega na tworzeniu nowych miejsc pracy, profilaktykę w miejscach zagrożonych bezrobociem oraz zapobieganie patologiom, które towarzyszą zjawisku utraty pracy.

4.3. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest problemem, który koncentruje się wokół rodziny. Dotyczy on trudności w radzeniu sobie z wychowywaniem i opieką nad własnymi dziećmi.. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie, przemoc domowa, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się m. in. niedojrzałością emocjonalną, problemami we współżyciu z ludźmi, konfliktami i trudnościami adaptacyjnymi, niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

W rodzinach, w których występują trudności opiekuńczo-wychowawcze, rodzicom brakuje właściwych wzorców komunikacji i stworzona poczucia bezpieczeństwa, umiejętności tworzenia odpowiedniego klimatu życia rodzinnego, rozładowania napięć powstałych poza domem, a także obdarzania dzieci uwagą.

Czynnikiem sprzyjającym pogłębianiu się niewydolności opiekuńczo wychowawczej rodzin jest w wielu przypadkach długotrwałe bezrobocie i wynikające z niego ubóstwo.

W 2012 roku bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych była powodem przyznania świadczeń dla 114 rodzin.

4.4. Niepełnosprawność

Osoby niepełnosprawne stanowią liczną społeczność gminy. Niepełnosprawność dotyka ludzi w każdym wieku, powodowana jest chorobami i dysfunkcjami fizycznymi.

Osoba niepełnosprawna to taka, której stan fizyczny, psychiczny i umysłowy powoduje trwałe lub okresowe utrudnienia, ograniczenia bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji, pełnienie ról i zadań społecznych stosownie do wieku.

Dzieci i młodzież dotknięte niepełnosprawnością mają zazwyczaj zapewnioną opiekę przez rodziców lub opiekunów. Opieka ta w przypadku osób dorosłych jest trudniejsza, gdyż osoby te nie mając zapewnionej opieki osób z rodziny muszą być umieszczane w placówkach typu Zakład Opieki Leczniczej czy Domach Pomocy Społecznej.

W 2012 roku niepełnosprawność była powodem przyznania świadczeń dla 112 rodzin. Kryterium to jest jednym z trzech, z powodu którego są przyznawane świadczenia w Gminie Obrowo. Pomoc środowiskowa obejmuje działalność kulturalno - oświatową, organizowanie czasu wolnego, aktywizacje, organizację imprez okolicznościowych.

W ramach działań, w zakresie udzielania pomocy osobom niepełnosprawnym GOPS podejmuje wspólne działania m.in. z:

- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie,
- Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Środowiskowym Domem Samopomocy w Osieku nad Wisłą,
- Warsztatami Terapii Zajęciowej,
- Zakładem Ubezpieczeń Społecznych.
- Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności.
- Służbą Zdrowia.

4.5. Alkoholizm, narkomania i przemoc

Zauważalnym zjawiskiem w obszarze pomocy społecznej jest alkoholizm. Choroba alkoholowa jest problemem nie tylko osoby nadużywającej lecz całej rodziny. Prowadzi ona do

współuzależnienia, często przemocy, stanowi poważne zagrożenie dla prawidłowego funkcjonowania członków rodziny. Uzależnienie alkoholowe jest wskazywane jako jedno z następstw procesu zmian gospodarczych, czego przyczyną jest pogłębiające się bezrobocie.

Uzależnienie od alkoholu jest chorobą wieloczynnikową, biopsychospołeczną, uszkadzającą funkcjonowanie człowieka w sferze somatycznej, psychologicznej, duchowej i społecznej. Jest to trudny do rozwiązania problem społeczny, gdyż zarówno jego źródłem jak i skutkiem są inne problemy.

Nadużywanie alkoholu powoduje szkody we wszystkich sferach życia. Problemami współistniejącym są: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała choroba, bezdomność. Pomoc społeczna udzielana jest rodzinom i osobom dotkniętym problemem alkoholowym, lecz często z uwagi na inne nakładające się problemy społeczne, które są skutkiem alkoholizmu rodziny kwalifikowane są do pomocy z przyczyn wtórnych.

Z uwagi na złożoność problemu pracownicy socjalni bezustannie monitorują rodziny z problemem alkoholowym i wspierają je pracą socjalną. Często również podejmują współpracę z innymi jednostkami i instytucjami działającymi na rzecz wspierania rodziny.

4.6. Problemy ludzi starszych

Liczba osób starszych, emerytów, rencistów z roku na rok zwiększa się. Prognozy demograficzne wskazują, że w kolejnych latach procent osób w starszym wieku w całej populacji będzie systematycznie wrastać.

Do najważniejszych problemów ludzi starszych można zaliczyć: samotność, przewlekłą chorobę, niepełnosprawność, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności. Zmieniająca się struktura i funkcje współczesnej rodziny nie sprzyjają kształtowaniu się warunków do sprawowania opieki nad sędziwym członkiem rodziny. Coraz częściej osoby starsze tworzą jednoosobowe gospodarstwa domowe, a jeśli już mieszkają razem z dziećmi, to przede wszystkim ich świadczenia emerytalne stanowią źródło pewnego i stałego dochodu rodzin wielopokoleniowych.

Ludzie starsi objęci systemem pomocy społecznej w Obrowie korzystają z różnych form wsparcia, w tym m.in. z usług opiekuńczych, pomocy materialnej, uczestnictwa w klubach seniora, pobytu w domu pomocy społecznej lub zakładzie opiekuńczo - pielęgnacyjnym.

Aktywizacja i integracja w środowisku lokalnym osób w wieku poprodukcyjnym powinna być realizowana przez promowanie i wspieranie rozwiązań służących pełniejszej integracji społecznej. Przede wszystkim chodzi o wzmacnianie różnych form samoorganizacji, samodzielności i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Ważne są także działania wspierające więzi międzypokoleniowe i poczucie odpowiedzialności młodszych pokoleń za osoby starsze z otoczenia rodzinnego i sąsiedzkiego.

4.7. Partnerzy i realizowane projekty

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrowie od kilku lat prowadzi tzw. „bank odzieży używanej”. Inicjatywa ta cieszy się dużym powodzeniem i pozytywnym odbiorem, gdyż jest szansą na uzupełnienie swej odzieży najuboższymi mieszkańcom.

Ważnym elementem działania jest udział GOPS w realizacji programu „Dostarczanie żywności dla najuboższej ludności Unii Europejskiej – PEAD”. W ciągu roku przyjmowanych jest kilka dostaw żywności m.in. takiej jak: mąka, cukier, mleko, kasza, ser, koncentraty i innego rodzaju żywność pakowana w puszkach.

Pracownicy Ośrodka oraz członkowie Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej – Zarządu Gminnego w Obrowie organizują corocznie Wigilię dla osób samotnych i niepełnosprawnych. Uroczystości towarzyszą występy uczniów, wspólny obiad oraz skromne upominki dla podopiecznych w postaci żywności.

Za pośrednictwem Ośrodka, w okresie letnim i zimowym, organizowany jest wypoczynek dzieci na koloniach. Dzieci wyjeżdżają do miejscowości takich jak Jarosławiec, Muszyna czy Tleń. Pracownicy organizują również wycieczki jednodniowe do ciekawych miejsc takich jak Biskupin, Grudziądz.

Od 2009 roku realizowany jest projekt systemowy pt. „Bezrobocie – To Nie Dla Nas”. Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach PO KL, Priorytet VII - Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1 - Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.1 – Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej.

Pierwsza edycja projektu realizowanego w 2009r. zakończyła się pełnym sukcesem, ponieważ przygotowany cykl szkoleń ukończyły wszystkie osoby nabywając nowe umiejętności zawodowe, podniosła się też samoocena i wzrosły kompetencje. Realizacja powiodła się również

w kolejnych latach 2010-2013. Budującą dla społeczeństwa lokalnego informacją jest fakt, iż projekt kontynuowany będzie w roku 2014. Celem głównym projektu jest: integracja społeczna, zawodowa i edukacyjna dla osób z terenu Gminy Obrowo w tym osób niepełnosprawnych oraz w wieku 15-30 lat, zagrożonych wykluczeniem społecznym, korzystających z pomocy społecznej poprzez objęcie kompleksowym wsparciem.

Cel główny będzie realizowany w ramach uczestnictwa w Centrum Integracji Społecznej gdzie planuje się reintegrację zawodową i społeczną dla uczestników projektu poprzez uczestnictwo w Centrum Integracji Społecznej i Klubie Integracji Społecznej. Planuje się objęcie zindywidualizowanym wsparciem osób w wieku poprzez zastosowanie instrumentu aktywizacji zawodowej. Ponadto projekt zakłada objęcie wsparciem uczestnika projektu w postaci instrumentu aktywizacji edukacyjnej.

Uczestnicy projektu zostaną objęci następującymi formami wsparcia:

- reintegracja zawodowa poprzez teoretyczną i praktyczną naukę (grupy zawodowe zostaną utworzone w profesjach wskazanych przez doradcę zawodowego z uwzględnieniem indywidualnych predyspozycji zawodowych uczestników) w tym wypłatę świadczenia integracyjnego,
- trening interpersonalny, warsztaty aktywnego poruszania się na rynku pracy, zajęcia integracyjne, warsztaty doradztwa zawodowego, poradnictwo indywidualne w zakresie doradztwa indywidualnego, warsztaty z zakresu kompetencji życiowych, szkolenia zawodowe, staże w ramach przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wraz z wypłatą stypendium stażowego.

Dodatkowo uczestnicy w ramach projektu będą mieli zapewnione materiały szkoleniowe niezbędne do realizacji zadania, odzież ochronną, badania lekarskie, środki bhp, szkolenie z zakresu bhp, 1 posiłek dziennie, ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków, alternatywną formę spędzania czasu wolnego) oraz wsparcie w tym finansowe ze strony tut. Ośrodka.

V. Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

5.1. Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.

Cel szczegółowy i kierunki działań:

- praca socjalna z osobą bezrobotną i jej rodziną,
- wspieranie bezrobotnych w zdobywaniu umiejętności i kompetencji zawodowych,
- realizowanie projektów w ramach EFS,
- współpraca z Powiatowy Urzędem Pracy w celu usprawnienia przepływu informacji o istniejących ofertach pracy, szkoleniach i innych form zatrudnienia,
- zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej osobom i rodzinom dotkniętym bezrobociem,
- wspieranie zatrudnienia osób znajdujących się w szczególnej sytuacji w ramach prac interwencyjnych, staży dla osób bezrobotnych.

Odpowiedzialni za realizację celu:

Wójt Gminy Obrowo

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrowie

Partnerzy:

Powiatowy Urząd Pracy

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

Organizacje pozarządowe

Termin realizacji celu: 2014-2020

5.2. Zapobieganie bezdomności.

Cele szczegółowe i kierunki działań:

- systematyczne monitorowanie zjawiska bezdomności na terenie gminy,
- rozszerzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością,
- podejmowanie działań zmierzających do zorganizowania miejsc noclegowych w okresie zimy,

- kierowanie do instytucji realizującej program wychodzenia z bezdomności,
- pomoc w realizacji programu wychodzenia z bezdomności.

Odpowiedzialni za realizację celu:

Wójt Gminy Obrowo

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrowie

Partnerzy:

Organizacje pozarządowe

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

Termin realizacji celu:

2014-2020

5.3. Budowanie systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

Cele szczegółowe i kierunki działań:

- systematyczna praca socjalna z rodziną,
- wsparcie finansowe rodzin żyjących w niedostatku,
- objęcie dożywianiem jak największej grupy dzieci,
- współpraca ze szkołami w zakresie diagnozowania potrzeb i problemów dzieci i młodzieży,
- pomoc rodzinom z dysfunkcjami poprzez współpracę rodziny z asystentem rodziny,
- zapewnienie wypoczynku dzieciom i młodzieży z rodzin najuboższym w okresie letnim i zimowym.

Odpowiedzialni za realizację celu:

Wójt Gminy Obrowo

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrowie

Szkoły

Partnerzy:

Sądy

Kuratorzy

Organizacje pozarządowe

Sponsorzy

Termin realizacji celu: 2014-2020

5.4. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe i kierunki działań:

5.4.1. Profilaktyka rozwiązywania problemów alkoholowych

- wdrażanie i realizacja Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii,
- ulepszanie funkcjonowania Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania problemów alkoholowych, w tym zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób z uzależnieniem,
- organizowanie wyjazdów dla osób uzależnionych,
- pomoc w dostępności do placówek zajmujących się leczeniem uzależnień,
- zmiana postaw mieszkańców wobec problemów alkoholowych i narkomanii,
- promowanie trzeźwego trybu życia.

5.4.2. Pomoc rodzinom dotkniętym przemocą

- zapewnienie profesjonalnego wsparcia ofiarom i sprawcom przemocy przez działania zespołu interdyscyplinarnego,
- realizacja procedury „Niebieskiej Karty”,
- zwiększenie dostępności pomocy i interwencji,
- podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie i sposobów radzenia sobie z problemami.

Odpowiedzialni za realizację celu:

Wójt Gminy Obrowo

Straż Gminna

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrowie

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Placówki Opieki Zdrowotnej

Szkoły

Partnerzy:

Organizacje pozarządowe
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
Ośrodki Terapii
Komenda Miejska Policji
Zespoły Kuratorskie
Sądy
Prokuratura

Termin realizacji celu:

2014-2020

5.5 . Wspieranie osób niepełnosprawnych.**Cele szczegółowe i kierunki działań:**

Tworzenie osobom niepełnosprawnym warunków umożliwiających pełnienie aktywnej roli w społeczeństwie w tym:

- pomoc w dostępie do informacji o usługach i świadczeniach społecznych na rzecz osób niepełnosprawnych,
- monitorowanie potrzeb osób niepełnosprawnych
- realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych
- realizacja usług opiekuńczych
- realizacja programów na rzecz osób niepełnosprawnych – likwidacja barier architektonicznych, barier w komunikowaniu się itp.
- wspieranie organizacji pozarządowych w realizacji działań na rzecz osób niepełnosprawnych
- dowóz osób niepełnosprawnych na rehabilitację, turnusy rehabilitacyjne itp.
- organizowanie i uczestnictwo w imprezach zrzeszających osoby niepełnosprawne.

Odpowiedzialni za realizację celu:

Wójt Gminy Obrowo

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrowie

Partnerzy:

Organizacje pozarządowe

Placówki opieki Zdrowotnej

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

Termin realizacji celu:

2014-2020

VI. Analiza SWOT

Mocne i słabe strony polityki pomocy społecznej realizowanej na terenie Gminy Obrowo.

Do opracowania mocnych i słabych stron problematyki pomocy społecznej na terenie Gminy Obrowo zastosowano analizę SWOT jako dobre narzędzie dla określenia celów strategicznych. Nazwa SWOT pochodzi od angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse), Threats (zagrożenia).

Analiza SWOT wskazuje:

- wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

W poniższej analizie odniesiono się wyłącznie do kwestii pomocy społecznej.

<u>MOCNE STRONY:</u>	<u>SŁABE STRONY:</u>
<ul style="list-style-type: none">• możliwość określenia liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej• wyspecjalizowana kadra pomocy społecznej• infrastruktura pomocy społecznej• prowadzenie pracy i działań socjalnych• właściwy przepływ informacji pomiędzy instytucjami pomocy społecznej• prawidłowa współpraca z organizacjami pozarządowymi,• kompleksowe wyposażenie informatyczne (sprzęt komputerowy, oprogramowania),• fachowa pomoc i doradztwo w wypożyczaniu sprzętu rehabilitacyjnego,• fachowa pomoc i doradztwo w zbieraniu dokumentacji na komisje lekarskie,• realizacji projektów Unijnych w ramach POKL – kursy, szkolenia dla mieszkańców,	<ul style="list-style-type: none">• niejasności przepisów prawne• bariery architektoniczne w budynku, w którym mieści się GOPS Obrowo• mały wpływ pomocy społecznej na postanowienia sądów rodzinnych• niedoskonałość prawa w sprawach dot. rodziny i przemocy w rodzinie• wyuczona bezradność i roszczeniowość klientów GOPS Obrowo,• brak rozwiązań systemowych w zakresie zwalczania bezrobocia mieszkańców, w tym również osób niepełnosprawnych,• brak mieszkań socjalnych,• brak miejsc pobytu dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie,• ograniczenia budżetowe na realizację celów,• niewielka ilość dużych zakładów pracy,• brak wolontariuszy udzielających pomocy osobom starszym,

<ul style="list-style-type: none"> • współpraca z PUP w zakresie organizacji stażu, prac interwencyjnych, prac społeczno-użytecznych, • wykwalifikowana kadra w leczeniu choroby alkoholowej – terapeuta w Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, • Dom Pomocy Społecznej, • samochód dla osób niepełnosprawnych zapewniający osobom niepełnosprawnym dojazd do ośrodków rehabilitacyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak ośrodków rehabilitacyjnych na terenie Gminy.
<p><u>SZANSE:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • możliwość finansowania działań ze środków UE, • tworzenie i realizacja programów aktywizujących społeczność lokalną, • istnienie systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy, • GOPS jako miejsce praktyk zawodowych i staży, • wspieranie zatrudnienia osób bezrobotnych w ramach robót publicznych, prac interwencyjnych i prac społecznie użytecznych, • dostęp do nowoczesnych środków komunikacyjnych (internet), • likwidowanie barier architektonicznych, • koordynacja działań na rzecz osób starszych • nieustanne doszktałanie i doskonalenie kadry pomocy społecznej. 	<p><u>ZAGROŻENIA:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • uzależnienia, • bezrobocie, • przemoc w rodzinie, • występowanie zjawiska wyuczonej - bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej, • pogłębienie się zjawiska dziedziczenia biedy, • deficyt lokali mieszkalnych, • bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu problemów życiowych, • ograniczone możliwości rynku pracy dla osób niepełnosprawnych, • wzrost zadań samorządu terytorialnego.

VII. Wdrażanie oraz źródła finansowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

7.1. Monitoring i ewaluacja

Skuteczność funkcjonowania przyjętej strategii zależy będzie od:

- monitoringu i ewaluacji (analiza wskaźników),
- budowy programów celowych służących realizacji celów operacyjnych

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych, czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych.

Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewolucja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia różnych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim spotkania zespołu wdrażającego strategię, który składa się z osób powołanych do jej napisania. Zakłada się również możliwość powołania innych osób. Zespół wdrażający strategię lub jego część winien się zbierać przynajmniej raz w roku i oceniać poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań.

7.2. Podmioty uczestniczące w realizacji Strategii

Do realizacji Strategii zespół wdrażający zaprasza najważniejsze instytucje z terenu Gminy Obrowo, działające w obszarze polityki społecznej. Są to m.in. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrowie, Urząd Gminy w Obrowie, Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komisariat Policji, Szkoły Podstawowe, Gimnazja, L.O. w Dobrzejewicach, Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej, Dom Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta” w Dobrzejewicach, Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych.

7.3. Źródła finansowania Strategii

Realizacja poszczególnych celów będzie możliwa w zależności od posiadanych środków finansowych.

Źródłami finansowania planowanych działań będą :

- środki własne Gminy i jednostek podległych,
- środki pochodzące z dotacji celowych z budżetu państwa,
- środki z Powiatowego Urzędu Pracy,
- środki pochodzące z funduszy unijnych,
- środki własne organizacji pozarządowych,
- darowizny.

VIII. Zakończenie

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Obrowo przyczyni się do wdrożenia w Gminie nowoczesnego modelu polityki społecznej. Strategia ukierunkowuje działania władz samorządowych i instytucji pomocy społecznej, w tym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, na pełnienie aktywnej roli w budowaniu nowoczesnego modelu systemu pomocy społecznej.

Strategia przedstawia długofalową wizję rozwiązywania problemów społecznych. W dokonanej analizie przedstawiono stan obecny, możliwości i zasoby w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Obrowo.

Cele, kierunki działań oraz propozycje projektów zawarte w Strategii, pozwalają na dotarcie do najbardziej potrzebujących grup społecznych, często marginalizowanych i wykluczonych ze społeczeństwa. Strategia ukazuje również źródła pozyskiwania środków na rozwiązywania problemów społecznych, w tym środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Stwarza to szansę na usprawnienie instytucjonalne sfery związanej z realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej, ograniczeniem negatywnych zjawisk społecznych, jak patologie, ubóstwo czy długoterminowe bezrobocie.